

וכדי שלא יבואו בה לידי תקלה.

ואם פירות או כסות וכלים הם: ירקבו.

ואם מעות וכלי מתכות הם, יוליך אותם לים המלח, וכל זה משום תקלה.

מפרשת הברייתא את מה ששינונו: בהמה — תיעקר:

ואיזהו עיקור? נועל דלת בפניה, והיא מתה מאליה מרעב.

ומקשינו: אי הכי, דחיישינן לתקלה, בכור נמי לא ליקדש ומשום חשש תקלה!?

ותמהה הגמרא על הקושיא: וכי בכור בדידן תליא מילתא [בהקדש שלנו הדבר תלוי] עד שאתה מקשה: לא יתקדש הבכור! והרי

מרחם הוא קדוש ומאליו!?

ולכן, מפרשת הגמרא את הקושיא: הכי קאמר: יתקנו חכמים דליקנינהו לאודנייה [יקנו הבעלים את אוזן המבכרות] לגויים, כדי דלא ליקדש מעיקרא [כדי שלא יתקדש הבכור מלכתחילה], שהרי שותפות הגוי פוטרת!?

ומשינונו: אי משום תקלה, הרי אפשר ג-ב לעשות תקנה אחרת וכדרב יהודה! דאמר רב יהודה: מותר לו לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם וכשיצא לאויר העולם יתננו לכהן. ומאחר שאפשר בתקנה זו, אין מן הראוי למכור את אוזן המבכרות ולהפקיע על ידי זה את הבכורות אפילו מקדושת כהן, וכמו שמצינו לעיל [ג] ב[שרב מרי עשה כן משום תקלה, ומת כל מקנהו].⁽¹⁾

בהמה אינו אלא רשות — ראה בזה בהערות שבהקדמה לפרק זה — ניחא בפשיטות שלא עקרו חכמים כלל].

ב. כתב החזון איש [בכורות סימן כז אות ב]: ופטרו אף בעלי מומין אף על גב דהתם מצי למיכל להו לאלתר, ומשום דהוי כחוכא ואיטולא לחייב בעלי מומין ולפטור תמימים.

ועוד כתב שם: בזמן המקדש היו מעשרים אף בחוץ לארץ, אף על גב שלא היו קריבין, ולא חשו בית דין הראשונים לבטל מעשר חוץ לארץ מפני תקלה, ובית דין שאחריהם חששו. אי נמי, בזמן שנהגו בארץ לא ראו חכמים לחלק בין ארץ ישראל לחוצה לארץ, שלא יאמרו שאין מעשר בהמה בחוץ לארץ, ואף אם יעשר יאמרו שהם חולין, אבל בזמן הזה לא אתי למיטעי כל כך.

ג. כתב הרמב"ם [בכורות ו ב]: ואם עבר ועישר בזמן הזה הרי זה מעשר ויאכל במומו.

ולקמן סא א מפרשינן למה שאמרו בברייתא: יצאו שנים בעשירי — ימותו, דמיירי במעשר בזמן הזה, וימותו משום תקלה. וביארו שם התוספות: בריש פירקין מסקינן, אינו נוהג בזמן הזה משום תקלה, ומכל מקום אם עישר חל עליו שם מעשר. וכוונתם לבאר איך יתכן מעשר בזמן הזה.

והנה רש"י שם כתב: בזמן הזה, דלא סבירא ליה הא דרב הונא דאמר בריש פירקין דהאידינא לא נהוג מעשר גזירה משום לקוח ויתום. ולכאורה כוונת רש"י היא, דהסוגיא שם סבירא ליה כמסקנת הגמרא שהטעם משום תקלה, ואם כן, נמצא, דלפי טעמו של רב הונא אין המעשר חל אפילו בדיעבד, ואילו לפי הטעם דמשום תקלה, המעשר חל בדיעבד, וצריך ביאור הטעם. ומיהו עדיין יש מקום עיון בכונת רש"י שם.

1. [יש לעיין: מכל מקום תיקשי, למה לא תיקנו